Jüdische Pester Zeitung.

יידישע
פעסטער צייטונג
(מאָנטאג-אויסגאבע)

דיעזעס בלאטט ערשיינט
צווײמאל וועכענטליך
אונד קאָסטעט פיר
עסטערדייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען ע. וו.
האלביעהריג 4 „ „
פיערטעל- 2 „ „

פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולדען עסט. וועהר.
האלביעהריג 4 „ 50 קרייצער
פיערטעל- 2 „ 25 „

אננאָנצען
אונד זאָגסטיגע פריוואט-אנצייגען
ווערדען מיט 10 קר. פער 6 שפאל-
טיגע פעטיט-צײלע בערעכנעט.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריערען
אונד דער פרענומעראציאָנס-טערמין
בעגיננט מיט דעם עמפפאנגע דעס
ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
רעטטיגגאססע נר׳ 7.
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.
פרענומעראנטענזאממלער
ערהאלטען 10% ראבאטט.

Nr. 58. זעכסטער יאהרגאנג.
פעסט, יג אב ה'ת'ר'ל'ד'.
Pest, den 27. Juli 1874.

פרענומעראציאָנס-איינלאדונג.

וויר ערזוכען אונזערע געעהרטען פרענומעראנטען, דערען פרענומעראציאָנס-טערמין אם 1. אויגוסט צו ענדע געהט (וואס גאנץ דייטליך אויף איהרער „אדרעס-שלייפע" אנגעצייגט איזט), איהרע פרענומעראציאָן גליך ביים עמפפאנגע דיעזעס בלאטטעס צו ערנייערן, דאמיט זיא אויך דיא נעכסטען בלעטטער אונאונטערבראָכען ערהאלטען קאננען.

פאָליטישע איבערזיכט.

אינטערעסאנטע רייכסטאגס-זיטצונגען.

וויא וויר בערייטס אין פאָריגעם בלאטטע מעלדעטען, וואר אין דער מיטטוואָך-זיטצונג דעס אונגארישען רייכסטאגעס ווידער איין שקאנדאל פאָרגעקאָממען אונד צוואר וועגען דעסיעניגען פונקטעס דעס נייען וואהלגעזעטצעס, וועלכער בעשטיממט, דאס נור דיאיעניגען וועהלער זיין קאננען, וועלכע דיא שטייערן דער לעטצטען יאהרע בעצאהלט האבען. געגען דיעזען פונקט זינד דיא לינקען איינגעטרעטען, דענן בעקאננטליך געהארען דיא לינקען אים אללגעמיינען ניכט צו דען רייכסטען — אונד אם מייסטען בלייבען דיא לינקען מיט דער שטייער-צאהלונג אים ריקשטאנדע; ווענן נון דיעזעס געזעטץ דורכגעפיהרט ווירד, דאנן ווערדען וועניג לינקע וואהל-בערעכטיגט זיין.

דיא מיטטעל-פארטייא וועלכע אים דער לינקע איינגעטרעטען איזט, אים אינטער פיהרונג דעס העררן ג י צ י צו שטעהען, וואללטע דיעזען פונקט עבענפאללס ניכט בעוויללינען אונד איין דעפוטירטער פאָן דיעזער גיצי-פארטייא פאָדערטע דען פינאנצ-מיניסטער גיצי אָפפענטליך אויף, ער מאגע זעלבסט זאגען, אָב ער מיט דיעזעם פונקטע דעס וואהלגעזעטצעס איינפערשטאנדען איזט?

מאן מיינטע דאך בייהער, דאס גיצי נור דאדער צור דעאק-פארטייא איבערטרעטען אונד אינס מיניסטעריאום געקאָממען איזט, אום בלאָס דיא געלד-אנגעלעגענהייטען דעס לאנדעס צו אָרדנען; אבער אין דער ווירקליכקייט האלטע ער מיט דען געמעסיגט-לינקען — אונד דאהער פראגטע איהן יעטצט יענער דעפוטירטע, אָב ער אויך צו דיעזעם פונקטע זיינע צושטיממונג געגעבען האבע?

נון ערהאָב זיך מיניסטער גיצי אין דער דאָננערסטאג-זיטצונג אונד זאגטע: „געעהרטעס הויז! מאן זאגט, דאס דיא שטייער-ריקשטאנדע אים לאנדע 117 מיללּיאָנען בעטראגען. זאָ גראָס זינד זיא וואהל ניכט, אבער האלב זאָ גראָס זינד זיא דאך! איך האבע אין דיעזעם יאהרע אן דיא פינאנצ-דירעקציאָנען איין שרייבען ערגעהען לאססען, אין וועלכעם איך זיא אויפפאָדערטע, דיא לאנדווירטהע אונד אקער-בויער, וועלכע פאָן דער פאָריעהריגען שלעכטען ערנטע הארט בעטראָפפען ווארדען, מיט דער שטייער-עקסעקוציאָן צו פערשאָנען: דאגעגען מאָגען זיא ביא דענעניגען טרייבען, וועלכע ניכט בלאָס פאָן איהרען פעלדערן לעבען אונד פאָם שלעכטען יאהרע גאר ניכט בעריהרט ווארדען, קיינע נאכזיכט האבען, אונד דיא שטייער איינטרייבען. — לײדער זיעהט מאן אבער, דאס מאן היער ניכט נאכזיכטיג זיין קאנן: דענן גראדע אין דעניעניגען קאָמיטאטען, וואָ איך מיט דען וועגען דער שלעכטען ערנטע פעראָרדנעטען לאנדווירטהען איינע נאכזיכט מיט דער שטייער-איינטרייבונג עמפפאָהלען האבע, דאָרט וואָללטע איך שאָן קיין איינציגער רייכער דיא שטייער צאהלען! — אויס דיעזעם גרונדע האט דער פינפטע פונקט דיעזעס 12-טען פאראגראפעס אים נייען וואהלגעזעטצע זיינע פאָללע בערעכטיגונג. דענן דעריעניגע, וועלכער אלס שטאאטס-בירגער איין וואהל-ר ע כ ט פערלאנגט, מוס אויך זיינע פ פ ל י כ ט ע ן אלס שטאאטס-בירגער ערפיללען. ווער זיינע פפליכטען ניכט ערפיללט, דער קאנן קיינע רעכטע פאָדערן. וו ע ה ל ע ן וויל מאן צום וואָהלע דעס לאנדעס, וויל עס קיין געלד קאָסטעט אונד פיעללייכט אויך איינטראָגליך איזט; אבער צ א ה ל ע ן צום וואָהלע דעס לאנדעס וויל ניעמאנד! — איך ערקלערע דאהער, דאס איך מיט דיעזעם פונקטע איינפערשטאנדען בין!" —

אין דער פרייטאג-זיטצונג דעס אונגארישען רייכסטאגעס האבען צוויא בעריהמטע רעדנער איבער דיעזען פינפטען פונקט דעס נייען וואהלגעזעטצעס געשפראָכען, נעמליך דער הויפטפיהרער דער לינקען ק א ל א מ א ן ט י ס א אונד דער געוועזענע פינאנצ-מיניסטער ק א ר ל ק ע ר ק א פ א ל י.

ט י ס א זאגטע: „אנפאנגס האבען דיא פערהאנדלונגען איבער דאס וואהלגעזעטץ זעהר רוהיג בעגאננען. איך זעלבסט טהאט דאס מייניגע, אום אללע געררייצטהייטען צו פערמיידען — אונד נון קאם איין רעכטער (פילסקי) אונד בעלײדיגטע דיא לינקע, וואדורך דאנן יעדער איינצעלנע פאָן דען רעכטען בעלײדיגט ווארדען. דיא איינצעלנען פאָן דער רעכטע וויל איך ניכט בעלײדיגען, זיא זינד גאנץ עהרענ-ווערטהע מעננער; אבער איינע קליינע געשיכטע וויל איך איהנען דאך ערצעהלען:

איין פאָרשטעהער וואָללטע איינמאל אין זיינער געמיינדע עטוואס דורכזעטצען, ער שפראך דאהער מיט יעדעם איינצעלנען געמיינדע-מיטגליעדע אונד יעדער איינצעלנע פערשפראך איהם, פיר איהן צו שטיממען; אלס נון דיא זיטצונג וואר אונד זיך אללע צוזאממען צור אבשטיממונג פערזאממעלטען, וואר דיא מעהרהייט געגען דען פאָרשטעהער! — דער פאָרשטעהער שפראך קיין וואָרט, זאָנדערן ליעס אללע צו זיך אויף איין גוטעס נאכטמאהל איינלאדען. מאן בראכטע אויף דען טיש זיעבענערלייא שפייזען, דער פאָרשטעהער ליעס יעדע איינצעלנע שפייזע קאָסטען, זיא וואר גוט; נאכהער אבער נאהם ער אללע זיעבען שפייזען אונד מישטע זיא צוזאממען — אונד זיא ווארען שלעכט אונד עקעלהאפט! — דא זאגטע דער פאָרשטעהער לאכענד: „זעהעט איהר, יעדעס איינצעלנע איזט גוט; אבער צוזאממען אונד פערמישט טויגט עס ניכט!"

„זאָ איזט עס אויך מיט דער רייכסטאגס-מעהרהייט, נעמליך מיט דען רעכטען! יעדער איינצעלנע איזט בראוו אונד עהרליך, פיעלע איינצעלנע פערשפראכען מיר זאָגאר געגען דיעזען פונקט צו שטיממען; אבער דיא גאנצע רעכטע אינסגעזאממט מיט איהרער שטיממענ-מעהרהייט טויגט ניכט! פאָר 10 טאגען שפראך איך מיט מיניסטער גיצי אונד ער זאגטע מיר, דאס איהן דיעזע אנגעלעגענהייט גאר ניכט קיממערע — אונד דעננאָך שפראך ער געסטערן פיר דיא אננאהמע דיעזעס פונקטעס!"

„דיא קלאגען איבער דיא שלעכטע לאגע דעס לאנדעס זינד איבערטריעבען אונד איך בין איבערצייגט, דאך נאָך אללעס גוט ווערדען קאנן, ווענן נעמליך איינע בעססערע ווירטהשאפט אין אנגריף גענאָממען ווירד; מאן מוס דאהער דען וועהלער ניכט צווינגען, ערסט זיינע שטייער צו בעצאהלען."

„מאן זאגט, וויר וואָללען דיעזעס געזעטץ טאָדטרעדען; אָ קאָנטרער! פונקט פערקעהרט! אים געגענטהייל! וויר ווארען יא אנפאנגס גאנץ רוהיג. נור איינצעלנע פאָן דען רעכטען וואָללען וואהרשיינליך דיעזעס פרייזינניגע געזעטץ ניכט דורכדרינגען לאססען אונד רייצען דאהער דיא איסערסטע לינקען, דאמיט זיא דיעזעס געזעטץ טאָדטרעדען זאָללען. אונד יוסט לאססען וויר אונס ניכט רייצען אונד וויר מאכען עס זאָ, וויא יענע ארבייטער אין וויען. איין ארבייטער-קראוואלל ווערע נעמליך דאמאלס אין וויען פיר דיא רעגיערונג זעהר געלעגען געקאָממען, אום איינע אויסרעדע צור פערהאפטונג צו האבען; דא שטאנד אבער דער ארבייטער-פיהרער אויף אונד זאגטע: „יוסטאמענט ניכט! יוסט זאָללענ'ס קאן קראוואלל האבען!"

„ווענן דיעזער פונקט דורכגעפיהרט ווירד, דאנן ווירד עס דיא רעגיערונג זאָ מאכען: פיר איהרע אנהענגער ווירד זיא איינען שטייער-נאכלאסס בעוויללינען, דאמיט זיא וועהלען קאננען; אבער זאָ איין לינקער וועהלער קאָממט, ווירד ער מיט דען וואָרטען צוריקגעוויעזען: „ערסט צאהלענ'ס שטייער אונד דאנן קוממענ'ס אום אַ וואהל-צעטטעל!"

„שליעסליך זאגע איך, דאס ווענן דיעזער שלעכטע פונקט אנגענאָממען ווירד, דאנן ערקלערע איך מיך אונד מיינע פארטייא צו דען גראָסטען געגנערן דעס וואהלגעזעטצעס — אונד מיינעטוועגען זאָלל עס טאָדטגעשפראָכען ווערדען!"

נאך דיעזער רעדע דעס העררן טיסאָ, ערהאָב זיך ק ע ר ק א פ א ל י אונד זאגטע: „מאן קאנן פיר דען שטאאט נור דאנן אינטערעססע האבען, ווענן מאן שטייער צאהלט. דענן דא וויל מאן אויך וויססען, וויא מאן מיט דען שטייערן ווירטהשאפטעט; אבער ווער קיינע שטייער צאהלט, מישט זיך אין דיא וואהל ניכט אויס שטאאטס-אינטערעססע, זאָנדערן נור וועגען דער העטצע! דער מענש מוס ניכט בלאָס פיר זיך אללײן, זאָנדערן אויך פיר דיא געזאממט-מענשען, נעמליך פיר דען שטאאט טראכטען. ווענן דער מאגען זיך נור אללײן נעהרט אונד ניכט אויך דיא איבריגען קאָרפער-טהײלע, דאנן מוס דער גאנצע קאָרפער צו גרונדע געהען. העררר טיסאָ זעלבסט האט פאָר דען וואהלען געזאגט, דאס דיא פינקטליכע אבצאהלונג דער שטייערן צור וואהל-בערעכטיגונג נאָטהווענדיג איזט!"

„געעהרטעס הויז! וויא עס מיט דער איינצאהלונג דער שטייערן צוגעהט, קאנן איך אויס ערפאהרונג ערצעהלען. אונגעפעהר 35 מיללּיאָנען ווערדען פרייוויללינ אונד אָהנע צוואנג איינגעצאהלט, דורך עקסעקוציאָן אונד פפאנדונג ווערדען ווייטערע 20 מיללּיאָנען איינגעטריעבען אונד ענדליך דורך פערקויף דער פפאנדער ווידער 5 מיללּיאָנען! וויא אָפט אבער איבערצייגט מאן זיך, דאס דיא לייטע געלד בעזיטצען אונד נור ביים שטייער-צאהלען וואָללען זיא קיינעס האבען; דענן ערסט דאנן, ווענן עס שאָן צום עקסעקוירען קאָממט, דא צאהלען זיא ערסט דאס געלד; דיעזע נאכלעססיגקייט אבער קאָסטעט זיא שאָן 1 פערצענט שפעזען! — פערנער ווייס איך אויס ערפאהרונג, דאס דיא רייכסטען קאָמיטאטע אם שלעכטעסטען, וועהרענד דיא מיטלערען שאָן בעססער — אונד דיא ארמען אם אללער-

גערייכט אלס קינדעס-מאָרדער אנגעקלאגט אונד אויך צו מעהר-יעהריגעם קערקער פֿעראורטהיילט.

* (איבער דען גראָסען בראנד אין כיקאגאָ), וואָריבער וויר אין איינער טעלעגראַפֿישען דעפּעשע אין נומ׳ 55 מעלדעטען, ווירד יעטצט פֿאָלגענדעס געשריעבען: דאס פֿייער אין כיקאגאָ קאם דיענסטאג נאכמיטטאגס אין איינעם האָלצערנען געביידע צום אויסברוכע אונד האטטע שנעלל אום זיך געגריפֿפֿען. דאס פֿאָסט-געביידע, דיא גראָססטע קירכע אונד דאס טהעאטער וויא נאָך אנדערע גראָססע געביידע וואורדען גענצליך אבגעבראננט. דער שאדען בעלייפֿט זיך אויף 10 מיליאָנען! אויך זעכס מענשען וואורדען בייא דיעזעם פֿייער צו אשע פֿערבראננט. ווערע ניכט שנעללע הילפֿע געקאָממען, זאָ ווערע כיקאגאָ ווידער זאָ גענצליך ניעדערגעבראננט וויא אים יאהרע 1871.

* (איינען בראנד-שטיפֿטער פֿערבראננט!) פֿאָר איינינער צייט זינד אין דעם דאָרפֿע נאָדי פאל (אים באראניאער קאָמיטאט בייא פעטשוואַרד) פֿיעלע פֿייערס-ברינסטע פֿאָרגעקאָממען. מאן וואוסטע, דאס דאסס פֿייער פֿאָן יעמאנדעס געשטיפֿטעט ווירד, דאָך קאָננטע מאן דען אנשטיפֿטער ניכט ענטדעקען. אויף איינמאל ערצעהלט דאָרט איין שניידער-געזעללע, וועלכער איין סאָלדאט וואר, דאס ער ביים מיליטער איינע בעזאָנדערע קונסט ערלערנט האטטע; ער זייא נעמליך אים שטאנדע, אויף איינע זאָ געשיקטע וויזע פֿייער צו לעגען, דאס עס נאך זיינעם בעליעבען צום אויסברוכע קאָממען מיססע; ער האבע איינע בעזאָנדערע פֿריידע דאראן, ווען ער פֿייער זיעהט. — איינמאל פֿראגטע ער איינען גוטס-בעזיטצער, אב ער שאָן דאס געטריידע פֿאָם פֿעלדע נאָך הויזע בראכטע אונד אלס איהם דיעזע פֿראגע מיט „יא!" בעאנטוואָרטעט וואורדע, גינג ער דאפֿאָן אונד שאָן אם אבענדע שטאנד דיא שיינע (שייער) אין פֿלאממען. דער שניידערגעזעללע מוסטע נון דאפֿאָנלויפֿען אונד וועהרענד זיינער אבוועזענהייט ענטשטאנד גאר קיין פֿייער. הייער קאם דער געזעללע ווידער צוריק אונד דיא פֿייערס-ברינסטע האבען ווידער בעגאָננען! — אלס נון פֿאָר איינינען טאגען ווידער איין הויז בראננטע, וואר דאס פֿאָלק זאָ אויפֿגעבראכט אונד זאָ ערביטטערט, דאס עס דען שניידער-געזעללען אין דאס פֿייער געוואָרפֿען האטטע. אלס נון דער געזעללע האלב-פֿערבראננט פֿאָן דען פֿלאממען ווידער הערויסגעקראָכען וואר, פאַכטען איהן דיא בויערן אבערמאלס אונד וואַרפֿען איהן ווידער אין דיא פֿלאממען, אין וועלכען ער צו אשע פֿערבראננט וואורדע. —

* (וויא שטעהט עס יעטצט מיט דער ערנטע?) דיא היטצע איזט וויא-דער אנהאלטענד אונד פֿאָם רעגען צייגט זיך קיינע שפור. — דיעזע פֿאָרטדויערנדע טראָקענהייט האט אויך שאָן פֿיר גערסטע אונד האפֿער וויא אויך פֿיר דיא איבריגען פֿוטטער-פֿפֿלאנצען געשאדעט. נור קאָרן אונד וויצען זינד הייער גוט געראטהען אונד אויך דער קוקורוץ שטעהט נאָך שאָן. אבסט ווערדען וויר הייער עבענפֿאללס פֿיעל האבען. — (זאָ לויטעט דער אמטליכע בעריכט דעם עסטערייכישען אקערבויא-מיניסטערס.)

* (ראבבינער-קאָנפֿערענץ.) אין פרעסבורג פֿערזאממעלטען זיך יעטצט מעהרערע ראבבינער, וויא דער ש"ס חברה רב פֿאָן פעסט, דער ראבבינער פֿאָן יארמוטה אונד הגאון ר׳ זלמן שפּיטצער אויס וויען, אום איבער איינען וויכטיגען געגענשטאנד צו בעראטהען.

* (אָן ראָטהשילד) שטעללטע יעמאנד דען אנטראג, זיין לעבען אויף 127 יאהרע צו פֿערלענגערן, וועגן ער זיך נור 10000 פֿראנקס קאָסטען לאססען ווירדע. —

געשעפֿטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

וויצען נעגען דיא סאָריגע פרייז-נאָטירונג זינד דיא הייטיגען פרייזע אום 1.10 גול׳ געפֿאללען. פער סעפטעמבער-אָקטאָבער 5,65—5,70 גולדען.

קוקורוץ פער יולי-אויגוסט 4—4,05 גול. פער אויגוסט-סעפטעמבער 4,05—4.10 גולד. —

האפֿער פער סעפטעמבער-אָקטאָבער 2.12—2,13 גול.

וויענער פרייזע.

שפּיריטוס: פֿרוכט-שפּיריטוס 62—62¼ קר. —
ריבאָל 20,25 גול. ליינאָל 22 גולד.
פעטראָלעאום 10¾—11 גולד.

וויענער שלאכטפֿיעהמארקט: דער אויפֿטריעב אויף דעם שלאכטפֿיעהמארקט אם 20-טען ד. מ. בעטרוג 1526 אונגארישע, 2802 גאליציישע אונד 26 דייטשע. צוזאממען 4348 שטיק אָכסען. געקויפֿט וואורדען פֿאָן וויענער פֿליישערן 1789, פֿאָן לאנד פֿליישערן 2495 אונד אונפֿערקויפֿט גינגען אויפֿס לאנד 64 שטיק. דער געזאממט לאנד-אבטריעב 2559 שטיק. פֿיר וויען פֿערבלייבען 1789 שטיק. דאס יעטצטוננסגעוויכט שטעללטע זיך פער שטיק פֿאָן 425 ביז 775 פפונד. דער אנקויפֿספרייז פער שטיק פֿאָן 95—190 גולדען אונד פער צענטנער פֿאָן 24·50—30 גולד. קר

וויר ערזוכען אונזערע ג׳ לעזער דיא אן אונס צו ריכטענדען בריעפֿע אָדער געלד-זענדונגען אונטער פֿאָלגענדער גענויא אנגעגעבענער אדרעססע צו שיקען:
רעדאקציאָן דער „יידישען פעסטער צייטונג"
רעטטינג-גאססע נו׳ 7 אין פעסט.

קונדמאכונג.

מיט דעם 15. יולי איזט דיא צייט פֿיר דאס איינלאָזען דער העוועשער אויסשטאטטונגסביכל אבגעלויפֿען, נאכדעם אבער נאָך פֿיעלע ביכל ניכט איינגעלויפֿען זינד, זאָ פֿאנד זיך דאס אונטערצייכנעטע קאָמיטע אין זיינער היטע אבגעהאלטענען זיטצונג פֿעראנלאסט, דען טערמין פֿיר איינברינגונג דער נאָך ריקשטענדיגען ביכל ביז צום 5. אויגוסט צו פֿערלענגערן, מיט דעם אויסדריקליכען בעדייטען, דאס דיא נאָך דיעזער צייט איינלויפֿענדען פֿאָרדערונגען אונטער קיינעם פֿאללע בעריקזיכטיגט ווערדען.

גלייכצייטיג ווערדען דיא בעטרעפֿפֿענדען אינטערעססענטען אויפֿמערקזאם געמאכט, דאס דיא ליקווידאציאָנס-ארבייטען פֿאָם 10. ביז ענדע סעפּטעמבער פֿיר דיא אָפֿפֿענטליכקייט צור איינזיכט אויפֿליעגען ווערדען.

דיא אויסצאהלונג דער ענטפֿאללענדען קוואָטע ווירד זיינער צייט אויף דעם וועגע דער צייטונגען קונדגעגעבען.

העוועש אם 15-טען יולי 1874.

דאס ליקווידאציאָנס-קאָמיטע
דעם העוועשער
הייראטס-אויסשטאטטונגס-פֿעראיינעס.

קאָנקורז.

אין דער געמיינדע צו שעפּשי-סענט-דיאָרדי (אין זיעבענבירגען) איזט דיא שטעללע איינעס שוחט ובודק קורא ומוהל אם 1 סעפּטעמבער צו בעזעטצען. יאהרעס-געהאלט פֿאָן 350 גולדען — אונד 50 גולדען קוואַרטיער-געלד, דאביא גאנצע שחיטה אונד זאָנסטיגע נעבען-איינקינפֿטע. — דעריעניגע, וועלכער בעפֿעהיגט איזט, אים יידישען אונטעררייכט צו ערטהיילען אונד דיא קינדער אים טעמפעל-געזאנגע צו אונטעררייכטען אונד דעם אונטעררייכטע 4 שטונדען ווידמען וויללי, בעקאָממט היעפֿיר אום 100 גולדען מעהר. — אויף פראָבע-פֿאָרטראג האבען נור דיא היעצו אויפֿגעפֿאָדערטען צו קאָממען. — רייזע - שפּעזען אים בעטראגע פֿאָן 20 גולדען ווערדען נור דעם אקצעפּטירטען בעווילליגט. — בעווערבער אום דיעזע שטעללע מאָגען איהר אלטער אונד דיא גראָססע איהרער פֿאמיליע אנגעבען אונד איהרע צייגניססע ביז 10. אויגוסט איינזענדען: אן דיא „האראָמסעקלער איזראעליטישע קולטוס-געמיינדע" אין

Sepsi Szt. György (Siebenbürgen).

M. BERNSTEIN, Präses.

קורז-טאבעללע פֿאָם 22. יולי

באללען-מעהל	פֿל.	קר׳
נומער 0	24	80
" 1	23	90
" 2	23	—
" 3	22	—
" 4	20	40
" 5	18	20
" 6	16	50
" 7	15	20
" 8	14	—
" 8½	13	—

געלד-קורז	פֿל.	קר׳
זילבער-אגיא	104	—
דוקאטען	5	30
עסטערייך-אונגארישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פֿראנקס)	8	85
נאפּאָלעאָנדאָר	8	85
פּרייסישע טהאלער (קאססענאנווייזונגען)	1	63
רוסישע רובעל	1	54

לאָזע.	פֿל.	קר׳
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	133	50
דעטטאָ צו 50	126	75
1860-ער גאנצע לאָזע	109	—
דעטטאָ פֿינפֿטעל	112	75
1854-ער 4 פּראָצענטיגע שטאאטס-לאָזע	99	75
1839 ראָטהשילד-לאָזע גאנצע	257	—
דעטטאָ פֿינפֿטעל	226	—
קאמאַ רענטענשיינע	22	50
קרעדיט-לאָזע	161	—
טריעסטער לאָזע פער 100 גולדען	106	—
טריעסטער לאָזע פער 50	52	—
דאָנוי-דאמפּשיפֿפֿאַהרטס-לאָזע	89	—
סאלם צו 40 גולדען	31	—

	פֿל.	קר׳
פּאלפֿי צו 40 גולדען ק. מ.	25	—
קלארי צו 40 " "	—	—
סט. גענאָיס צו 40 " "	24	—
אָפֿנער צו 40 " "	25	—
ווינדישגרעטץ צו 20 גולדען ק. מ.	18	50
וואלדשטיין צו 20 " "	—	—
קעגלעוויטש צו 10 " "	12	50
רודאלפֿלאָזע צו 10 " "	13	—
פּאַנישלויער צו 20 " "	16	50
אינסבריקער לאָזע	18	—
זאלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	17	50
קראקויער לאָזע	18	—
טירקען לאָזע	47	50
דעטטאָ 120 פֿראנקס איינצאהלונגען	37	50
אונגארישע פּרעמיען-לאָזע א 100 גולדען	82	50
דעטטאָ צו 50 גולדען	—	—
וויענער-לאָזע	100	50

ווערטה-פּאַפּיערע.	פֿל.	קר׳
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	76	50
טעמעשוואַר-באנאטער	75	50
זיעבענבירגישע	73	50
גאליציישע	81	75
בוקאָווינער	80	—
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	96	—
ווייןצעהענט-אבלעזונגס-אבליגאציאָנען	73	—
פעסטער שטראסען-באהן	266	—
אָפֿנער שטראסענבאהן	106	—
מוניציפּאל-באנק	35	25
אונגלא-באנק I. עמיסיאָן	40	—
אונגארישע באָדען-קרעדיט	75	75
[illegible]	55	—
אונגארישע קרעדיט-באנק	211	—

	פֿל.	קר׳
פעסטער קאממערציאל-באנק	775	—
פעסטער געווערבע-באנק	395	—
פֿראנקא-אונגארישע	78	—
אינדוסטריע-באנק-אקציען	61	—
אָפֿנער קאממערציאל-באנק	180	—
לאנדעס צענטראל-שפּארקאססע	83	—
אָפֿנער בירגערליכע	43	—
פעסטער ערסטע פאטערלענדישע	—	—
פעסטער פֿאָרשטעדטישע	48	—
פעסט-אָפֿנער היפּאָטהעקאַרישע	155	—
דעטטאָ צווייטע עמיסיאָן	—	—
פּפאנדבריעפֿע דער אונגארישען באָדענקרעדיט צו 5 איינהאלב פּראָצענט	85	50
דער אונגארישען היפּאָטהעקען-באנק צו 5 איינהאלב פּראָצענט	75	50
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פּראָצענט	84	—
דעטטאָ צו 6 פּראָצענט	85	50
דער פעסטער קאממערציאל-באנק	85	50
קעטטענ-בריק-אקציען	83	—
נאָרד-אָסט-באהן	119	—
אלפֿאלד-פֿיומאנער	147	—
אונגארישע אָסטבאהן	54	50
טהייס באהן	224	25
זיעבענבירגער באהן אקציען	145	50
קאשוי-אָדערבערגער באהן אקציען	153	50
פֿראנץ-יאָזעפֿ'ס באהן אקציען	196	—
קאַרל-לודוויג-באהן אקציען	246	—
לעמבערג-טשערנאָוויטץ-יאססי באהן	148	—
קרעדיט-אקציען	231	50
באנק-	970	—

פֿרוכטפּרייז-טאבעללע

פֿריכטע	קוואליטעטס-געוויכט	פער צאָלל-צענטנער
ווייצען, באנאטער	81	4.80—4.90
" "	82	4.90—5.—
" "	83	5.05—5.15
" "	84	5.20—5.30
" "	85	5.30—5.40
" "	86	
" טהייס	81	4.90—5.05
" "	82	5.05—5.15
" "	83	5.20—5.30
" "	84	5.30—5.40
" "	85	5.45—5.65
" "	86	—.—.—
" פעסטער באָדען	81	4.85—5.—
" "	82	5.—5.10
" "	83	5.15—5.25
" "	84	5.25—5.35
" "	85	5.40—5.50
" "	86	—.—.—
" וויעסעלבורגער	81	4.90—5.05
" "	82	5.05—5.15
" "	83	5.20—5.30
" "	84	5.30—5.40
" "	85	5.45—5.55
" "	86	—.—.—
		פער מעטצען
קאָרן	80	—.—.—
גערסטע מאלץ	72	—.—.—
" פֿוטטער	72	—.—.—
האפֿער	50	2.85—2.82
קוקורוץ באנאטער	פער מעטצען	4.10—4.05
אנדערע גאטטונג	צענטנער	4.05—4.—
רעפּס קאָהל	75	—.—.—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS.

Budapest, 1874. Druck v. Moritz Burian, Waitznerboulevard, Marokkanerhof.

נער עהע. וועלכע פֿאָר דעם בירגערמייסטער שטאַטטפֿינדעט. וויללאיך ניכטס וויססען!" — דאס קלאָסטערסעדכען ליעס זיך דאס ניכט צווייםאל זאגען אונד געסטערן וואורדען ברויט אונד ברייטנאס אים היעזיגען איזראעליטישען טעמפעל געטרויט! —

* (דיא געשיכטע איינער סינאגאָגע.) פֿאָן דער שטאדט ליוואָרנאָ, וועלכע אין איטאליען אם מיטטעללענדישען מעערע ליעגט, ווערדען שאָן אונזערע לעזער געהאָרט האבען, זיא איזט שאָן אויך וועגען איהרער אלטען יידישען בוכדרוקעריי בעריהמט. אין דיעזער שטאדט וואורדע איינע גראָססארטיגע סינאגאָגע געבויט — אונד דיעזער סינאגאָגע-בויא האט פֿאָלגענדע געשיכטע: איין יידישער קויפֿמאנן אים ליוואָרנאָ האטטע פֿאָר מעהרערען יאהרען איינע כריסטין ציוויל-עהעליך געהייראטעט. דיעזע געבאהר איהם איינען זאָהן. אונד דיעזער ליעבטע מעהר דיא רעליגיאָן זיינער מוטטער אלס דיא זיינעס פֿאטערס. עס ענטשטאנדען שטרייטיגקייטען, אבער אין איטאליען קאנן מאן זיך ניכט שיידען. דער יידישע קויפֿמאנן בערייטע זיינע זינדע אונד ליעס אלס זיהנ-אָפּפֿער איינע גראָססע אונד טהייערע סינאגאָגע בויען. נון זאגטע איינמאל זיין זאָהן. דאס ער נאך דעם טאָדע זיינעס פֿאטערס. דיעזע סינאגאָגע אין איינע קירכע אומוואנדלען ווערדע. דיעס קאם נון דעם פֿאטער צו אָהרען, אונד דיעזער וואוסטע זיך שנעלל איין שרייבען פֿאָם קאָניג וויקטאָר עמאנועל צו ערווירקען: אין וועלכעם בעשטיממט ווירד. דאס אויס דיעזער סינאגאָגע ניעמאלס עטוואס אנדערעס געמאכט ווערדען דאָרף. —

* (רומעניש יודען-געזעטצע.) דיא רומענישען דעפּוטירטען האבען יעטצט איין געזעטץ געשאַפֿפֿען, וועלכעס דען רומענישען יודען דאס רעכט איינעס שטאאטס-בירגערס נור אונטער פֿאָלגענדען בעדינגונגען גיבט: 1) וועגן דיעזעלבען אין דער רומענישען ארמעע דיענענד דען גראד איינעס אונטער-אָפּפֿיציערס ערדייכט האבען. 2) וועגן דיעזעלבען אן איינער רומענישען אוניווערזיטעט שטודירט האבען. 3) יידישע דאָקטאָרען אונד 4) וועגן זיא אין רומעניען איינע דעם לאנדע ניטצליכע פֿאבריק געגרינדעט האבען. אין וועלכער זיא וועניגסטענס 50 ארבייטער בעשעפֿטיגען. (פֿאָן דען אין רומעניען לעבענדען איזראעליטען בעפֿינדעט זיך נאטירליך נור איין וויינציגער טהייל אין דער לאגע דיעזע בעדינגונגען ערפֿיללען צו קאָננען.)

* (איין דייטש-שפּאנישער קריעג) ווירד באלד איסברעכען! — זאָ מעלדען וועניגסטענס דיא דעפּעשען! דיא קארליסטען האבען נעמליך איינען פרייסישען הויפּטמאנן ערמאָרדעט — אונד איין גראָססעס דייטשעס קריעגס-שיפֿף איזט דאהער נאך דער נאָרד-שפּאנישען קיסטע אבגעגאנגען. איין קוריאָזער קריעג ווערע דאס! בעקאננטליך קאָננטע ניכט איינמאל דער ערסטע נאפּאָלעאָן איין זיעג אין שפּאניען ערריננגען. וויל דאָרט אים גראָססען געבירגע פֿיר איינע פֿרעמדע מאכט שווער צו קעמפּפֿען איזט.

* (וויעדער קריעגס-געשיכטען!) איינע דעפּעשע אויס קאָנסטאנטינאָפּעל מעלדעט, דאס דיא טירקישע רעגיערונג 230 גראָססע קרופּפּ'שע ריעזען-קאנאָנען צו קריעגס-צוועקען בעשטעללט האט. אונד איינע דעפּעשע אויס מאָסקוי מעלדעט. דאס באלד איין גראָססער קריעג צווישען רוסלאנד אונד כינא אויסברעכען ווירד, וויל כינא דען רוסישען האנדעלספֿערטראג ניכט אננעהמען וויללל. נון זאָ איין רוסיש-כינעזישער קריעג ווערע איין אינטערעסאנטעס שפּיעל!

* (ביסמארק'ס מאָרד-פֿערזוכס-געשיכטע) ווירד פֿאָן דען צייטונגען נאך אימער ווייטערקייט אונד דיא גייסטליכען-צייטונגען מיינען זאָגאר, דאס נור דיא צייטונגען דיעזען מאָרדער געדונגען. דאמיט זיא שאָן עטוואס צום שרייבען האבען.

* (פֿאָם ים אין דיא מדבר.) פֿראנקרייך בלייבט דאָך דאס לאנד דער גראָססארטיגען ערפֿינדונגען. אונטער נאפּאָלעאָן וואורדע דער זועץ-קאנאל (וועלכער דאס מיטטעללענדישע מעער מיט דעם ראָטהען מעערע פֿערבינדעט), צו שטאנדע געבראכט אונד יעטצט אין דער גראָססען פּאָליטישען צעררישטונג וויל פֿראנקרייך אונטער דעם מעערע איין טוננעל אויסבויען. דאמיט מאן פֿאָן פֿראנקרייך נאך ענגלאנד פּער אייזענבאהן אונטער דעם מעערע פֿאהרען קאָננע — אונד ערסט אין דער זיטצונג דער פֿראנצאָזישען נאציאָנאל-פֿערזאממלונג פֿאָם 23-טען יולי וואורדע פֿאָלגענדעס פּראָיעקט פֿאָרגעלעגט: דאס גראָססע מיטטעללענדישע מעער (ים התכון) זאָלל מיט דער גראָססטען וויסטע דער וועלט (נעמליך מיט דער וויסטע זאהארא) פֿערבונדען זיין. דאס מעער זאָלל נעמליך אין דיא וויסטע הינייגעלייטעט ווערדען. דיא אויספֿיהרונג דיעזעס פּראָיעקטעס ווירד 12 מילליאָנען פֿראנקס קאָסטען, אונד פֿאָן גראָססעם נוטצען פֿיר אלגיער זיין.

* (פֿיעלע זעלבסט-מאָרדער!) אויס פּאריז ווירד געשריעבען: דיא אנצאהל דער זעלבסטמאָרדער ווירד אימער שרעקליכער. קינדער. יונגע מעדכען, יונגע אונד אלטע וויבער שיינען פֿאָן דיעזער זעלבסט-מאָרד-קראנקהייט בעפֿאללען צו זיין. אם 22. יוני אללײן קאמען 6 זעלבסט-מאָרדע פֿאָר. אונד פֿאָם 1. ביז צום 22. יולי האבען זיך 162 פערזאָנען זעלבסט ערמאָרדעט.

* (איינע וויבער-רעוואָלוציאָן.) אין מאילאטהפֿאלווא (טעמעשער קאָמיטאט) האבען זיך 200 וויבער צוזאממענגעטאָממען אונד בעוואַפֿפֿנעטען זיך מיט שטעקען, בעזענשטיעלען אונד מיט הייסעם וואססער אונד יאגטען דען דאָרטיגען נאָטאָר אויס דעם דאָרפֿע, וויל ער זיך בייא איהנען פֿערהאסט מאכטע. 25 וויבער זינד בערייטס פֿערהאַפֿטעט.

* (וואָלקענברוך.) אם 24. יולי פֿערורזאכטע דער וואָלקענברוך אין דער געגענד פֿאָן נעטין (ניעדער-עסטעררייך) אונגעהייערע פֿערוויסטונגען. 50 הייזער זינד איינגעשטירצט אונד 10 זינד צום איינשטירצען. פֿיעלע פּערזאָנען זינד ערטרונקען, דארונטער איינע מוטטער מיט 3 קינדערן. דער לאנדעס-אויסשוס שיכטע זאָגלייך 3000 גולדען צור פֿערטהיילונג.

* (דיא אונגארישע פֿאָלקס-ווירטהשאַפֿט וועהרענד דער לעטצטען 13 יאהרע.) זאָ וויא דער איינצעלנע באָרזען- אָדער קארטען-שפּיעלער, וועלכער זיך אימטער אויף דאס גליק פֿערלאָסט, באלד זעהר רייך אונד באלד זעהר ארם ווערדען קאנן, זאָ קאנן אויך איין גאנצעס פֿאָלק, וועלכעס זיך בלאָס אויף דען אקערבויא פֿערלעגט, באלד רייך אונד באלד פֿערארמט ווערדען: דענן ביים אקערבויא פֿערטרויט מאן דען אנבויא אויך נור דעם גליקע; וועהרענד אבער איין פֿאָלק, וועלכעס זיך אויך מיט האנדווערק אונד פֿאבריקען בעשעפֿטיגט, ניכט זאָ שטארק דען לוינען דעם גליקעס אויסגעזעטצט איזט אונד דאהער אויך ניכט זאָ פּלאָטצליך פֿערארמט ווערדען קאנן. — אונגארן בלייבט נאך אימער איין אקערבויא-לאנד אונד היער וויעדערהאָלט זיך אָפֿט דיא טרוים-דייטונג פֿאָן פרעה, וואָ עס הייסט: זיעבען גראָססע זעטטיגונגס-יאהרע קאָממען אים גאנצען לאנדע; דאנן אבער קאָממען דיא זיעבען הונגערס-יאהרע אונד פֿערשלינגען וויעדער אללען איבערפֿלוס דער פֿריהערען יאהרע. — וויר וואָללען היער איינגעלטליך הערויסקאָממען אויף דען אויסווייז דעס האנדעלס-מיניסטערס איבער דיא ערנטען דער לעטצטען 13 יאהרע. אין דיעזעם אויסווייזע הייסט עס: וועהרענד 13 יאהרע האטטען וויר נור צוויא גוטע ערנטען (אים יאהרע 1867 אונד 1868) אונד פֿיער זעהר שלעכטע (1862, 1863, 1866, 1873). פֿאָם יאהרע 1862 ביז 1866 הערשטע איין שרעקליכער שטיללשטאנד זאָוואָהל אין דער פֿאָלקסווירטהשאַפֿט אלס אויך אין דער פּאָליטיק; היערויף קאם איין פּלאָטצליכעס אויפֿלעבען, אלס אונגארן זיינע קאָנסטיטוציאָן דורך דען אויסגלייך צוריקבעקאָממען האטטע,

---

"וואָרום ער נור דען שליססעל שטעקען לאָסט? (זאגטע אנשיל פֿיר זיך) פֿרומט האט אויך אימטער דיעזען שליססעל שטעקען לאססען! דאס האט ער פֿאָן איהר — — מאן דאָרף קיינען שליססעל שטעקען לאססען; דאס גיבט געלעגענהייט — אונד געלעגענהייט מאכט דען דיעב!"

אינצווישען קאם פֿאָגעלע אונד בראכטע דען וויין. —

"הא! ברינגסט דוא שאָן! (ריעף אנשיל) הער דאמיט. יעטצט שענקע איין אונד היסע דיך, דאס דוא יא קיינען טראָפּפֿען פֿערשיטטעסט. זאָנסט נעהמט דאס גליק איבער!"

אנשיל טראנק דאס איינע אונד אויך שאָן דאס צווייטע גלאז אונד זאגטע זיינעם זאָהנע: "אפרים! ווארום טרינקסט דוא ניכט!"

"איך טרינקע ניכט פֿאטער. עס איזט הייטע פֿאסטטאג!" — —

"וואס פֿיר איין פֿאסטטאג? איך וויים פֿאָן קיינעם!"

"עס איזט שבעה עשר בתמוז!"

"הא! הא! איך האבע אויך געפֿאסטעט, צווייםאל אין דער וואָכע בייא וואססער אונד בראָד — אונד דאס בעקאָממט דעם מאגען נאך שלעכטער. אלס וועגן ער גאר ניכטס אין זיך אויפֿנימט. איין פֿאסטטאג? — אונד נאך דאצו הייטע! הא! הא! דאס פֿעהלטע מיר נאך! אן איינעם זאָ לאנגען טאגע. וואָ דיא זאָננע שאָן אום 3 אוהר אין דער פֿריה אויפֿשטעהט אונד זיך נאך אום 8 אוהר אבענדס ערסט איבערלעגט. אָב זיא זיך דענן איינגענטליך שאָן ניעדערלעגען זאָלל — — איבריגענס וואס נעהמט מיך דער פֿאסטטאג אן?"

אנשיל טראנק אינצווישען דען גאנצען וויין אויס אונד שפּראך וויא איין בעזאָפּפֿענער אללע וויררע רעדען דורכאיינאנדער, זאָ דאס זיך אפרים פֿאָר דער איינענען שוועסטער שעמטע אונד זיא אויפֿפֿאָרדערטע, היניויסצוגעהען. —

זאָ וויא עס בייא דען קינדערן פֿאָן "נח" הייסט, דאס זיא איין געוואנד נאהמען אונד עס אויף איהרע שולטער לעגטען אונד ריקלינגס גינגען, זאָ דאס זיא דיא בלאָסע איהרעס בעטרונקענען פֿאטערס בעדעקטען אונד איהר געזיכט אבגעווענדעט וואר. אום דיא שאנדע איהרעס פֿאטערס ניכט צו זעהען — זאָ מאכטע עס אפרים, ער פֿערליעס זאָראנג מיט זיינער שוועסטער דיא שטובע. —

דרויסען אים פֿאָרהויזע ווינטען אפרים אונד פֿאָגעלע זעהר בישטערליך. "אפרים! וויא קאָממט דיר דיעזער מענש נור פֿאָר?" פֿראגטע פֿאָגעלע — אונד אפרים אנטוואָרטעטע:

"ער איזט קראנק!"

"דאס זאָלל קראנק הייסען? וועגן דאס קראנק הייסט, דאנן איזט יעדעס ווילדע טהיער קראנק!"

"פֿאָגעלע, אום גאָטטעס וויללען, שווייג! דוא פֿערזינדיגסט דיך, ער איזט יא דאָך אונזער פֿאטער!"

"אפרים מיין ברודער! דיא מוטטער האט עס אם בעסטען געמאכט, זיא שטארב בייא צייטען, אום איין זאָלכעס טרייבען ניכט ערלעבען צו מיססען!"

"וויא רוהיג מיינע שוועסטער! ווירסט דוא זעהען, איהר "זכות" ווירד אונס שאָן ביישטעהען!"

"אפרים מיין ברודער! איך גלויבע ניכט אן דאס זכות מעהר! וועגן מאן דאס ערלעבט אונד עס בריכט איינעם ניכט דאס הערץ דאבייא. פֿערליערט מאן דען גלויבען. זאגע מיר ליעבער מיין ברודער, וואס זאָלל אויס אונס ווערדען?"

"שווייג פֿאָגעלע, שווייג! דוא וויסט ניכט. וואס דוא שפּריכסט: איך גלויבע דאראן, וויל עס דיא מוטטער זעלבסט געזאגט האט — דוא מוסט דאראן גלויבען!"

אפרים גינג נון מיט לייזען שריטטען צור טהירע אונד לעגטע זיין אָהר דאראן; ער האָרכטע, אין דער שטובע וואר אללעס שטילל, קיין לויט וואורדע געהאָרט. איין גייעס געפֿיהל פֿאָן שרעקען איבערפֿיעל איהן. ווארום וואר עס דארין זאָ שטילל? בעהוטזאם אָפֿפֿנעטע ער דיא טהירע, דא זאס אנשיל אונד וואר איינגעשלאַפֿען.

"שטילל! מיינע שוועסטער! לאסס איהן נור אויסשלאָפֿען, עס ווירד שאָן וויעדער אללעס גוט ווערדען." — —

ערסט געגען אבענד האָרטען דיא געשוויסטער. דאס דער פֿאטער שאָן וואך איזט. אפֿרים גינג היניין אונד זאגטע: "האט דיר דער שלאָף געשמעקט. פֿאטער?"

"יא מיין זאָהן (אנטוואָרטעטע אנשיל עטוואס ניכטערן); אבער איך וויללל דיר עטוואס זאגען: איך וויים. דאס דוא איין פֿיכטיגער געשעפֿטסמאנן ביזט, וויא עס קיים איינען צווייטען גיבט — — גלויבע נור ניכט, דאס איך ניכט אללעס וויים! דער וועג פֿאָן וויען היעהער איזט וויים. דא קאנן מאן מעהר הערען, אלס מאן אין איינעם טאגע פֿערצעהרען קאנן — — דוא האסט געלד — — אבער איינען ראטה וויללל איך דיר געבען: לאססע ניע איינען שליססעל אין דיינעם קאסטען שטעקען!" — — — — —

אין דעמזעלבען אויגענבליקע וואורדע פֿאָם אייסערסטען ענדע דער גאססע יענע דרייא האממער-שלעגע פֿאָם שולקלאָפּפֿער וויעדער האָרבאר, וועלכע דיא לייטע צום אבענדגעבעט מאהנטען. — —

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

בעסטען צאהלען! אונד דאס איזט זעהר נאטירליך! דיא רייכען דענקען אימםער, ווענן וויר איך שפעטער צאהלען, זא ווערדען וויר נאך אימםער צו צאהלען האבען, וועהרענד אבער דיא ארמען פיר דאס שפעטערע פירכטען אונד דאהער ליעבער גלייך צאהלען!" —

"דיא לינקע זאגט, דאס דיא מיניסטער דיעזען פונקט גאר ניכט פערלאנגטען, אונד נור איינינע רעכטע האבען דיעזען פונקט איינגעשאלטעט. מערקווירדיג! וויא מאן טהוט, טהוט מאן אימםער ניכט גוט! ווענן דיא מיניסטער אלליין עטוואס איינבריגגען אונד וויר דאס איינגעבראכטע אנגעהמען, דאנן הייסט מאן אונס איינע אבשטיממונגס-מאשינע, וועלכע פיר אללע מיניסטער-פארלאגען שטיממט — אונד ווענן וויר אויס אונזערעם זעלבסטשטענדיגען ווילען עטוואס היגצוטהון, דאנן הייסט מאן דיא מיניסטער שוואך אונד אונפעהיג! עראיננערט דאס ניכט אן יענע געשיכטע אין דער פיבעל? (דאָרט הייסט עס נעמליך, דאס פאטער אונד זאָהן איינען עזעל אויף דען מארקט געטריעבען האבען. וואר קיינער דארויף געזעססען, לאכטען דיא לייטע איבער דיעזע אונבעהאָלפענהייט, דאס מאן נעבען איינעם עזעל, אויף וועלכעם מאן רייטען קאנן, צו פוס געהט, זאס דער פאטער דארויף, דאנן שימפפטען דיא לייטע איבער זיינע אונבארמהערציגקייט, דאס ער דען זאָהן צו פוס געהען לאָסט; זאס דער זאָהן דארויף, דאנן שימפפטען דיא לייטע איבער דען אונגעראטהענען זאָהן, דער דען פאטער צו פוס געהען לאָסט: זאסען ביידע דארויף, דאנן שימפפטען דיא לייטע איבער דיא טהיער - קוועלעריא, וייל דאס טהיער אונטער איהרער לאסט אומקאָממען מוס — — אונד זאָ קאנן ניעמאנד עטוואס דען לייטען צו רעכט טהון!) —

אין דער זאמסטאג-זיטצונג דעס אונגארישען רייכסטאגעס ווארדע ענדליך דיעזער פונקט דעס נייען וואהלגעזעטצעס מיט 141 געגען 116 שטיממען אנגענאָממען. זאָמיט זינד פאָן דען 120 פאראגראפען (סעיפים) דעס נייען וואהלגעזעטצעס, ערסט 12 (אלזאָ ערסט דער צעהנטע טהייל) דורכבעראטהען וואָרדען! —

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (אונזערע קאָניגין) רייזט מאָרגען פאָן אישל נאך ענגלאנד אונד אם זעלבען טאגע רייזט אונזער קאָניג פאָן אישל נאך וויען.

* (קאיזערין איישעניע אונד פרינץ לולו) זינד יעטצט נאך איהרעם שלאָססע ארענענבערג (אין דער שווייץ) געקאָממען. זיא קאמען אין בעגלייטונג פאָן צווייא דאמען אונד דעם עהעמאליגען פאָליציי־קאָמיסער נאפאָלעאָנס. זיא ווערדען זיך אין דער שווייץ לאנגע אויפהאלטען. —

* (דיא שוועגערין דעם רוסישען קאיזערס אין פעסט.) דיא פרויא דעם גראָספירסטען קאָנסטאנטין פאָן רוסלאנד (ברודער דעם רוסישען קאיזערס) איזט דאָננערסטאג אבענד היער אנגעקאָממען, אום דיא אונגארישע הויפטשטאדט צו בעזוכען. פאָן היער איזט בעגאב זיא זיך נאך דעם דאָרפע איראָם, וואָ דיא ערסטע פרויא דעם פאלאטינס ערצהערצאָג יאָזעף ליעגט (דיא ערסטע פרויא דעם אונגארישען פאלאטינס וואר איינע רוסישע פרינצעססין.) דיא גראָספירסטין נאהם איינען קאָרב פרישע בלוממען מיט, אום דיעזע אויף דאס גראב צו שטרייען. פרייטאג אבענדס ווארדע זיא בייא איהרער ריקפאָהרט אין אָפּפענעס וואגען פאָן דעם גראָסען רעגען געטראָפפען. —

* (דער מיניסטער אלס שטייער-שולדנער!) וויא עס געהייסען האט, העטטע מאָן דיא נאמען דעריעניגען, וועלכע פיעלע שטייער-ריקשטענדע האבען, פעראָפפענטליכען זאָללען. דאמיט יעדער זעהע, וויא פיעלע לייטע איהרע פפליכטען ניכט ערפיללען וואָללען — ווארום האט אלזאָ דענן דאס מיניסטעריאום דיעזע פעראָפפענטליכונג ניכט פאָרגענאָממען? — דארום, וייל זעלבסט דער מיניסטער דעם אינגערן (גראף סאפארי) צו דען שטייער-ריקשטענדלערן געהאָרט! (זאָ שרייבט יזיקאָי אין זיינעם "האָן"!)

* (מיניסטער טרעפאָרט וויל דאָך איין סעמינאר ערריכטען!) דיא אנטוואָרט דעם קולטוס-מיניסטערס אן דיא דעפוטאציאָן דער קאָנגרעס-קאנצלייא האבען וויר בערייטס אין נר' 54 געבראכט, שפעטער האט דער מיניסטער יענע איסערונג דורך איין "דעמענטי" אבשוועכען וואָללען אונד יעטצט מעלדעט וויעדער דיא "פרעססע". דאס אם 23. יולי ביים אונטעררירכטס-מיניסטער איינע פערהאנדלונג איבער דען בויא דעם סעמינאר-געביידעס שטאטטגעפונדען האט. דעמנאך וויל דער מיניסטער דאס סעמינאר-געביידע ניכט פאכטען, וויא ער פיר וואהרמאגן זאגטע, זאָנדערן בויען! וויעדער איין ווידערשפרוך!

* (אויך איין ביטטגעזוך אן דען רייכסטאג.) פאָר 700 יאהרען רעגירטע אין אונגארן קאָניג בעלא דער דריטטע — אונד אים יאהרע 1848 פאנד מאן ביים אבגראבען דער אלטען קירכע אין שטוהלווייסענבורג דיא אשע דעס קאָניגס בעלא נעבסט געשמיידע. סצעפּטער אונד קראָנע; מאן בראכטע דאמאלס דיעזען פונד אין דאס היעזיגע מוזעאום. אים יאהרע 1863 ליעס דער שטאטטהאלטער גראף פאלפי דיעזע אשע אין דיא גרופט דער אָפנער פעסטונגס-קירכע בעגראבען — אונד יעטצט רייכטע מאן אין דער דאָננערסטאגזיטצונג דעס אונגארישען רייכסטאגעס איין געזוך איין, דאס מאן פיר דיעזען אלטען קאָניג איין גראָס-ארטיגעס גראבמאל מאכען זאָלל. — (אונד דעננאָך זאגט מאָן נאָך, דאס אונגארן אנדערע זאָרגען האט!)

* (איין בריעף פאָן ראָטהשילד.) אן דעניעניגען, וועלכער דען אנטראג אן ראָטהשילד שטעללטע, זיין לעבען אויף 127 יאהרע צו פערלענגערן, ווענן ער איהם נור צעהנטויזענד פראנקס גיבט, אנטוואָרטעטע ראָטהשילד מיט פאָלגענדעם בריעפע: "זאָלכע זאָנדערבארע אונד דוממע אנטראָגע ערהאלטע איך יעדען טאג. פיעלע לייטע אינטערעסירען זיך פיר מיך, דער איינע דראָהט מיך צו טאָדטען, ווענן איך איהם ניכט הונדערטטויזענד פראנקס שיקע; איין אנדערער וויעדער וויל, ווענן איך איהן אונטערשטיטצע, מיר אויף מיינע פינף זינגע נאָך אינען זעכסטען זינן געבען; איין דריטטער וויעדער וויל צו מיינען גונסטען דאס קאָניגרייך ירושלים וויעדער הערשטעללען, ווענן איך איהם הונדערט מיללאָנען געבע. איך לאססע בייא אלל' דיעזען אנטראָגען קיינען אונטערשיעד געלטען אונד ביטטע זיא אללע, מיך אין רוהע צו לאססען!"

* (באראָן ראָטהשילד קראנק!) וויא דיא וויענער צייטונגען בעריכטען, איזט באראָן אנזעלם פאָן ראָטהשילד געפעהרליך קראנק. דיא ארמען לייטע ווארטען יעדען טאג, דאס מאן איהנען איינע מיללאָן צור פערטהיילונג שיקען ווירד, אום פיר דען רייכען קראנקען תהלים צו זאגען.

* (יידישע וואָהלטהעטיגקייט.) אין ברעסלוי האט דער רייכע איזראעליט סיני הילער צעהנטויזענד טהאלער פערמאכט צו דעם צוועקע, דאס מאן מיט דען יעהרליכען פערצענטען דיעזער סוממע ארמע יידישע מעדכען אויסשטאטטען זאָלל.

* (אוים דעם קלאָסטער אין דיא סינאגאָגע.) אין היעזיגעם וואָהלהאבענדעם קאטהאָלישעם מעדכען, וועלכעס דאס קלאָסטער בעזוכטע אונד דאָרט איהרען אונטערריכט גענאָססען האטטע, פערליעבטע זיך אין איינען איזראעליטישען יונגען מאנן, וועלכער איך דאס מעדכען הייראטען וואָללטע. דער פראָממע קאטהאָלישע פאטער פאָן דעם מעדכען וואָללטע אבער פאָן קיינער ציוויל-עהע וויססען, אונד ער זאגטע: "ליעבער זאָלל מיינע טאָכטער איינע יידין ווערדען אונד זיך פאָם ראבבינער טרויען לאססען, נור פאָן איי-

---

פאָלליעטאָן.

דער קארטען-שפיעלער.

(6-טע פאָרטזעטצונג.)

אנשיל וואר איין פערשטאָקטער זינדער. אונד וויא איין רייבער, דער ביים ווינען זיינעם אָפפערס, וועלכעם ער מאָרדען וויל, נור לאכען קאנן, עבענזאָ וואר אנשיל דורך אונד דורך פערדאָרבען, זאָ דאס מעהר קיינע נוטע אדער אין איהם צו פינדען וואר. אפרים האט נון זיינען פאטער ערסט רעכט פערשטאנדען, דעננאָך זאגטע ער:

"פאטער מאכע דיר קיינע זאָרגען! נאָטט קאנן שאָן אללעס וויעדער גוט מאכען!"

"ווירסט דוא מיך פיעללייכט ערנעהרען וואָללען!" — פראגטע אנשיל שפּאָטטיש אונד זאָ לויט, דאס פאָנעלע, וועלכע אים נעבענצימער געשלאָפען האט אונד פאָן ניכטס וואוסטע, פאָן דיעזעם געשרייא ערוואכט ווארדע.

אלס נון אנשיל יעמאנדען האָרטע, וואר ער גאנץ ערשראָקען אונד זאגטע: "וואס איזט דאס? איזט דענן נאָך יעמאנד בייא דיר?"

"יעמאנד? פאטער, האסט דוא דענן פערגעססען, דאס דוא נאָך איינע טאָכטער האסט? עס איזט פאָנעלע, וועלכע אים נעבענצימער געשלאָפען איזט."

אנשטאטט זיך צו פרייען, ווארדע אנשיל נאָך מעהר ערשראָקען, עס וואר, אלס וועהרע עס איהם ליעבער, ווענן ער דאס מעדכען גאר ניכט אנגעזעהען מאכטע; אבער אינצווישען אָפפנעטע זיך דיא טהירע, אונד פאָנעלע טראט העריין!

מיט איינעם שרעקליכען שרייא דעם ענטזעטצענס ריעף אנשיל ביים אנבליקע זיינער טאָכטער דאס וואָרט "פרומט!" אונד וואר דאנן אָהנמעכטיג צוזאממענגעזונקען. אנשיל האטטע זיינע טאָכטער פאָנעלע נאָך אלס קינד צוריקגעלאססען אונד יעטצט נאָך פינף יאהרען ענטוויקעלטע זיך דאס מעדכען זאָ שאָן, דאס אנשיל בייא איהרעם אנבליקע גלויבטע, דאס זיין וויב פרומט פאָר איהם שטעהע, וויא ער דיא צום ערסטען מאלע אויף דעם ראנדאר-האָפע געזעהען האטטע.

"פאָנעלע! (ריעף אפרים) וואס האסט דוא דענן דעם פאטער געטהאָן?"

"ניכטס ליעבער ברודער, ניכטס! לאסט מיך צוריק אינס צימםער געהען, איין נאָטט וויים, איך קאנן דיעזעם מאננע ניכט אינס געזיכט זעהען. איך דענקע אן מיינע ארמע גוטע מוטטער!"

"זיעהע דיר איהן נור אן!" זאגטע אפרים, וועהרענד אבער פאָנעלע איהר געזיכט אבווענדעטע.

מיט איינעם מאלע שפראנג אנשיל אויף אונד זאגטע:

"וואָ איזט מיין שטאָק! איך וויל מיינען שטאָק האבען, דען איך מיטגעבראכט האבע. וואָ איזט ער? איך וויל פאָרט, איך קאנן ניכט אין זאָלכעם הויזע בלייבען. איך האבע אויך ניכט מעהר בייא מיינען קינדערן עטוואס צו זוכען — — פאָרט! פאָרט אין דיא ווייטע וועלט הינויס!"

"פאטער, דוא ווירסט דאָך ניכט געהען!" זאגטע אפרים אונד אויך פאָנעלע וואוסטע זיך צו צווינגען אונד צו זאגען: "פאטער, דוא ווירסט דאָך פריהער עטוואס עססען וואָללען, בעפאָר דוא וויעדער פאָרטגעהסט!"

"יא! עססען אונד טרינקען וויל איך! (שריע אנשיל וויא וואהנזיניג. ער שלוג מיט דער האנד אויף דען טיש, וויא עס דיא טריעקער אים ווירטהסהויזע מאכען אונד ריעף:) ווייןהער! קעללנער! וויין הער. אבער פאָם בעסטען. איך האבע איינען דורסט, דאס מאן איהן ביז נאָך פאריז האָרען קאננטע!"

"נעה' פאָנעלע (זאגטע אפרים) נעה' ברינגע אללעס דעם פאטער צו עססען אונד צו טרינקען. וואס דוא נור ברינגען קאננסט." —

אלס פאָנעלע הינויסגעגאנגען וואר, לעגטע זיך איין וועניג זיינע אויפרעגונג אונד ער זאגטע פיר זיך: "יא, איך וויל מיך נאָך איינמאל בייא מיינען קינדערן ערלאבען, עהע איך וויעדער דען שטאָק צור האנד נעהמע. — מאן זאגט, עס ברינגט גליק אים שפיעלע, ווענן איינעם זיין איינענעס קינד פריהער איינשענקט — אונד איך וויל וויעדער דאס גליק פראָבירען אונד עס אנפאקען, עס מאג וואָללען אָדער ניכט. — דיא גוטען קינדער! דא פלאגען אונד מארטערן זיא זיך, וויל איך עס ניכט פערשטאנדען האבע, איהר פאטער צו זיין, אונד זיא לויפען הין, אום מיר עססען אונד טרינקען צו ברינגען — אונד איך? איך האבע איהנען דאָך ניכטס מיטגעבראכט אלס איינען האלצערנען שטאָק, אבער איך וויל עס איהנען וויעדער צוריקצאהלען, זאָ וואהר מיר נאָטט העלפע — — איך וויל זיא וויעדער רייך מאכען — — איך האבע יא ניכטס אלס דען האָלצערנען שטאָק — אונד געלד מוס איך דאצו האבען — — אָהנע געלד איזט קיינע תקומה, קיין שפיעל אונד קיין גליק!"

אנשיל וואוסטע אין זיינער אויפרעגונג גאר ניכט, דאס אפרים אים צימםער איזט. פלאָטצליך זאה אנשיל נאָך דעם קאסטען, אין וועלכעם אפרים דאס געלד האטטע — אונד וואָללטע פאָן דאָרט זיינע איינען גאר ניכט אבווענדען!